

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

Oppgave 1.

1) Valgdeltakelsen ved kommune- og fylkestingsvalg har de siste årene sunket gjennomgående og etter valget i 2003 var deltakelsen så lav som 59% ved kommunevalget og 56% ved fylkestingsvalget. Som en følge av dette har man kommet opp med flere tiltak rettet mot å øke de dystre tallene blant annet har man foreslått at kommunene kan velge sin egen valgdag, slik at de lokale sakene får fokuset rettet mot seg, og dermed kanskje bidrar til økt valgdeltakelse. Den gangen dette har vært prøvd, var det Nittedal som var "forspøkeskommune", og resultatet var negativt ettersom valgdeltakelsen faktisk gikk ned.

Et annet tiltak som har vært oftere prøvd er direktevalg av ordfører. Dette er et tiltak som flere kommuner har tatt i bruk, men man har fortsatt til gode og se de store forandringene i valgdeltakelsen.

Felles valgdag for lokale og nasjonale valg er et annet tiltak mange mener vil øke valgdeltakelsen. Om vi ser på Sverige, som praktiserer dette, ser vi at dette har en positiv effekt. På den andre siden

Denne kolonne er forbeholdt sensor.

er det mange som mener at dette bare vil gi en "falsk" økning i valgdeltakelsen, ettersom man ikke får noe riktig bilde av interessen ved kommunevalg versus stortingsvalg siden de er på samme dag. Rundt dette tiltaket er det igjen diskutert flere måter å gjøre dette på blant annet at alle valg legges på samme ~~dag~~ dag eller at stortings- og fylkestingsvalg legges på samme dag, mens kommunevalget fortsatt har sin egen.

Diskusjonen rundt elektronisk stemmegivning som et eventuelt tiltak er også pågående som en følge av teknologi-eksplosjonen vi har hatt de siste årene. Her skiller vi også mellom to typer elektronisk stemmegivning, den kontrollerte som skjer inne i valglokale, og den ukontrollerte, som kan benyttes utenfor valglokale, f.eks. på internett i hjemmet.

I tillegg til dette er det mange som mener at det å senke stemmealderen til 16 år vil ha en gunstig effekt på lang sikt, ettersom dette vil være med på å mobilisere ungdom til politisk deltakelse og det er nettopp blant i yngre at valgdeltakelsen synker mest.

Denne kolonne er forbeholdt sensor.

Kanskje det idag viktigste ~~tiltak~~ og letteste tiltaket med tanke på at vi i Norge ser på oss selv som demokratiske er tilrettelegging i større grad for folk som vil stemme. Mange har peket på at søndagsåpne valglokaler har en positiv effekt på valgdeltakelsen, så kommunene blir oppfordret til dette. I tillegg var 53% av valglokalene i 1995 ikke tilrettelagt for handikappede, noe som ikke ser pent ut når vi vet at alle skal ha like rett til å stemme.

Et siste tiltak jeg har lyst til å ta frem som også blir praktisert i flere land, er stemmeplikt. Dette vet man vil ha en positiv effekt på valgdeltakelsen, men på den andre siden vil dette riste kerattig ved et av de demokratiske prinsippene vi har i Norge, nemlig frie valg.

2) ~~Et~~ Et av de viktigste poengene med et representativt demokrati er nettopp at de folkevalgte må være representative for befolkningen. Her har vi et hovedskille som går mellom "sosial representativitet" og "meningsrepresentativitet".

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

"Sosial representativitet går på det at man ønsker like mange ~~kvinner~~ prosent kvinner og menn blant de folkevalgte som ~~kvinner~~ blant velgerne. Disse må videre gjenspeile befolkningen på flere områder, blant annet når det kommer til yrke/profesjon, utdanning, alder, nasjonal ~~bakgrunn~~ bakgrunn (fremmedkulturell bakgrunn), rett og slett alle sosiale fysiske variabler. Meningsrepresentativitet derimot viser til at de folkevalgte må ha de samme meningene og holdningene som velgerne.

Om vi skal relatere disse to formene for representativitet til kommunepolitikk for å finne ut av hvor representative dagens kommune ~~styre~~ representanter er så finner vi noen interessante svar. Hvis vi tar for oss den "sosiale representativiteten" først så finner vi ut at her er det ikke mange likheter mellom valgt og velger. Flere velgergrupper er kraftig underrepresentert, b.a. kvinner, den yngste delen av velgerne, pensjonister, privat ansatte, flerkulturelle, folk med lav utdanning og arbeidsledige. Omvendt kan vi si at menn, den "middelaldrende" delen av velgerne, offentlig ansatte, etnisk norske, folk med høy utdanning og

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

folk i arbeid generelt er overrepresentert, noe som gjør at den typiske kommune styre representant er en middelaldrene mann som er offentlig ansatt, er etnisk norsk og har høy utdanning.

Om vi på den andre siden ser på meningsrepresentativiteten blant kommune politikere finner vi ut at likheten er, ~~ikke~~ overraskende stor. Det eneste området der man så en markant forskjell i tabellen som omhandlet dette i boken til Hagen og Sørensen, "Kommunal organisering" var på offentlig utbygging, der politikere var mye mer positive. Ellers var likhetene store, men selvfølgelig små forskjeller på områder som helse og undervisning. Det at våre folkevalgte har de samme holdningene og meningene som velgerne ser jeg personlig på som uheldigere enn den "sosiale representativiteten" og mener derfor at representativiteten ikke er så verst selv om det absolutt er rom for forbedring.

4) Når man snakker om effektivisering av kommunene i Norge kommer man aldri utenom "konkurransesetting", som etter hvert er blitt

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

begrep vi hører om stadig oftere i kommunal sektor.

Konkurransenutsetting innebærer at kommunene utarbeider et "anbuds-dokument" der det blir fortalt hva kommunen vil ha gjort av produksjon og levering av tjenester. Dette fordi at her opprettholder kommunen sin rolle som "arrangør" og "ansvarlig" for tjenesteytingen selv om de ikke produserer den. Etter at dette anbudsdocumentet er utarbeidet kan offentlige og private komme med sine tilbud til kommunen når det gjelder utføringen av tjenesteproduksjonen hvorpå kommunen deretter velger den produsenten som de synes har det beste tilbudet og de beste forutsetningene til å levere tjenesten slik at den samsvarer med de krav som stilles til kostnader, kvalitet og kvantitet. Dette må ikke forveksles med privatisering som innebærer at kommunen selger hele eller deler av produksjonen til private aktører.

For kommune-Norge har dette innebært blant annet en ~~effektiviserings~~ effektiviserings-økning både kvalitativt og kvantitativt som er følge av konkurransen mellom ulike aktører. Dette fordi disse anbudsdocumentene og kontraktene

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

gjernne har en tidsbegrensning slik
at om produksjonen ikke går slik
kommunen ønsket kan de ved neste
"korsvei" velge en annen leverandør.

I tillegg til dette fører konkurranseutsetting
til større mulighet for små kommuner
å få gjennomført oppgaver de ikke ville
klart selv og til innsparing av utgifter.

Oppgave 2

b) Vi har idag 432 kommuner i Norge
med en gjennomsnittsstørrelse på
ca. 10000 innbyggere. Vi har i Norge
også veldig mange små kommuner
nø vi ser tydelig ettersom over
halvparten av kommunene har
under 5000 innbyggere.

Fordelene ved denne kommune-
strukturen er blant annet at vi
får god buket med de regionale og lokale
forskjellene som måtte være i folks
prioriteringer. Med andre ord får vi
høy ~~høy~~ prioriterings-/allokerings-effek-
tivitet med denne inndelingen. På
den andre siden fører dette med
seg få muligheter til å utnytte stor-
drifts- og skala fordeler ettersom få
av de små kommunene ~~...~~

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

vil produsere tjenestene i stort nok omfang. I tillegg vil mange av de små kommunene rett og slutt ikke være i stand til å levere enkelte oppgaver, noe som, ut i fra det norske prinsippet om "generalistkommunen", ikke er bra. Det er også ~~noen~~ økonomiske argumenter mot små kommuner som går på det at administrasjonskostnadene er høyere i små kommuner. På den andre siden vet vi at disse kostnadene viser seg i en U-kurve som sier det at når kommunestørrelsen kommer til et visst punkt snur trenden og administrasjonskostnadene igjen.

Dette med alle de små kommunene har også mye med lokal tilhørighet og gjøre. Små kommuner bidrar til nærhet på alle områder og et av de viktigste argumentene for små kommuner er nettopp dette. Fordelen her er at nærhet mellom politikere og velgere bidrar til økt politisk engasjement. På den andre siden er det folk som hevder at "dess mer lokalpolitikk, dess mindre partipolitikk" og mener at dette er med på å svekke politikkens som helhet, ettersom politikk i større kommuner tydeligere kommer frem som nettopp politikk og partitilhørighet, mens jo mindre kommuner, jo mer viskes dette

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

bildet ut og blir erstattet av personlige diskusjoner og splitting innad i partiene ettersom lokale saker med sterke tilhørighet i lokalsamfunnet ikke har så mye med parti-program og politisk ideologiske standpunkt å gjøre.

I Norge er det som en følge av flere av disse tingene mange diskusjoner om kommunesammenslåing og det finnes flere som påstår at ingen kommuner bør ha mindre enn 5000 innbyggere, noe som selvfølgelig vil bety en betydelig sammenslåing i kommuner i Norge. Dette vil som sagt ført til at folkes lokale tilhørighet vil bli svekket og dette også aktivert av flere som et av de viktigste argumentene mot kommunesammenslåing. Blant de norske politiske partiene er det helt klart Senterpartiet som er den ivrigste forkjemperen mot kommunesammenslåing og det er på den andre siden bare Høyre som har programfestet sammenslåing av kommuner.

Om vi skal dele inn argumentene for og imot kommunesammenslåing kan vi si at argumentene for i all hovedsak er av økonomisk og administrativ karakter i tillegg til politiske

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

argumenter som går på dette at kommunene vil bli større og "sterkere" politiske og vil få mer og si for samfunnet som helhet og som forvaltningsnivå, mens argumentene imot dreier seg om demokrati på lokalt nivå, identitetsfølelse og bedre prioriterings- og effektivitet som en følge av lokale forslag.

Gjennom en kommunesammenslåing vil det som sagt være store økonomiske innsparelser. Store kommuner vil ha lavere administrasjonskostnader og vil ha mye bedre mulighet til å kunne utnytte stordrifts- og skalafordeler enn mindre kommuner, som kanskje ikke engang vil være i stand til å levere de aktuelle tjenestene. Mot dette hevdet det at store kommuner i mye mindre grad enn de små er i stand til å ivareta lokale forslag i befolkningen. Store kommuner betyr standardisering over større område og noen vil da kanskje ikke få et tilbud som er like bra tilpasset den enkelte som de kunne fått i en mindre kommune.

I tillegg ~~til dette~~ til dette hevdet det som nevnt at en sammenslåing av kommunene vil føre til enda større avstand mellom folke og folkevalgte

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

og bidra til enda sterkere grad av fremmedgjøring i politikkene som igjen resulterer i enda lavere valgdeltakelse enn vi har idag.

Som en motpol til dette vil kanskje en eventuell sammenslåing føre til et mye sterkere kommune-Norge. Vi ville fått et idealt forvaltningsnivå som ~~de~~ kunne påta seg flere oppgaver som f.eks. videregående utdanning i tillegg til at oppgavene ville blitt større. Dette kunne kanskje føre til økt valgdeltakelse også som en følge av at et eventuelt kommunvalg ville blitt betydelig viktigere for den enkelte enn det er idag. Folk som derimot er imot en kommunesammenslåing vil si at det er nettopp det at kommuner er små og man føler "nærhet" til den politikkene som føres som vil bidra til økt valgdeltakelse.

Et siste argument imot sammenslåing er som nevnt dette med prioriterings- og alldekningseffektivitet. Små kommuner vil i mye større grad enn store kunne ivareta lokale forskjeller og nettopp det at dette gjør folk negative til kommunalsammenslåing fører oss videre til neste punkt som ser etter alternative løsninger.

Denne kolonne er forbeholdt sensor.

To av de alternative løsningene som blir diskutert i boken "Kommunal organisering" av Hagen og Sørensen er interkommunalt samarbeid og opprettelsen av "særkommuner".

Interkommunalt samarbeid, som vi også har her på sørlandet med "Knutepunktet sør", er en form for samarbeid mellom kommunene om å bestemt tjeneste slik som for eksempel barnevern. Noen kommuner går sammen kanskje fordi de hver for seg ikke har råd til å lønne spesialister innenfor området, eller kanskje har ikke kommunene nok klienter så det lønner seg. Dersom kommuner da ikke klarer å levere den aktuelle tjenesten alene vil det være aktuelt med samarbeid kommuner i mellom. Disse interkommunale samarbeidene kan dreie seg om flere ting slik som felles kulturtilbud f.eks. hvis mange små kommuner ligger rundt en stor som "forsørger" de små ved at innbyggerne i småkommunene nyter godt av kulturtilbudet til den store vil det være aktuelt og samarbeide om noe felles i regionen.

Det andre alternativet som blir trukket frem er "særkommuner". Dette vil si at man oppretter f.eks. en brannkommune, en bygningskommune

Denne kolonne er forbeholdt sensor.

en kulturkommune osv., rettere sagt forskjellige distrikter som er store nok til å ivareta felles interesser på tvers av kommunegrensene.

I tillegg har vi et siste alternativ som kan trekkes med, nemlig "funksjonelle regioner". Det vil si at områdene der tjenester og kommunale tilbud f.eks. offentlig transport går i hverandre ~~går~~ går sammen og danner såkalte funksjonelle regioner. F.eks. der det finnes en storby med mange arbeidsplasser besatt av folk i omlands kommunene som hver dag kjører frem og tilbake ville være en naturlig "funksjonell region." På den andre siden har dette forslaget kóstet mye kintilele ettersom arbeidssentrum ikke trenger være evig og det vil være veldig vanskelig og trekke grenser som forteller oss hvor disse funksjonelle regionene skal være.

Helt til slutt vil jeg nevne at det ikke bare er kommunegrensene som er tema for debatt, men også fylkesgrensene er tema for debatt om sammenslåing til mindre regioner slik Hagen og Sørensen diskuterer i boken "Kommunal organisering" der det blir skissert fire alternative

Kurskode/Fag : ST-200
Kandidatnr. : 4529
Dato : 4/12-07
Ark nr. : 14 av 14

Denne kolonne er forbeholdt sensor.

Løsninger: "Landsdelomodellen", "samarbeidsmodellen", "utviklingsmodellen" og "to-nivåmodellen", så det viser seg helt tydelig at ~~for~~ lokale og regionale forvaltningsnivå er hete temaer i politikkene.